

Kainuun ELY-keskus
KAJAANI

Asia: Lausunto Ukonkankaan YVA selostuksesta
viite: KAIELY/78/2022

YLEISTÄ

Suomen perustuslain 20 § perusteella vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Siksi olemme laatineet tämän lausunnon Puokion Metsästäjien ja Puokion kyläyhdistyksen jäsenten kanssa yhdessä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoite ohjelmassa (VAT) todetaan: ”Edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuri ympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Huolehdittava virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta”.

YVA selostuksessa ei ole huomioitu biodiversiteettistrategiaa. Ukonkankaan hankealueesta on 30 % suo ja luonnontilaista vanhaa metsäaluetta, joka täyttää EU:n biodiversiteettistrategian määrityksen, minkä tavoite on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Ukonkankaalla on tämän EU biodiversiteettistrategian määrityksen mukaisia alueita. Strategiassa määritellään, että tiukan suojelun piirissä on vähintään 1/3 EU:n suojelualueista, mukaan lukien kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät, sekä kaikkien suojelualueiden hoidon tehostaminen.

YVA selostus on laaja kokonaisuus ja asettaa lausunnonantajat suuren haasteen eteen perehtyäkseen tarkoin annettuihin selvityksiin. Yleisvaikutelmana selostuksesta pitää todeta, että se on tehty lähtökohtaisesti Winda Energyn tarpeista lähtien. Hankekehitysyhtiönä Winda haluaa luvitettua tuulivoimateollisuusalueen Ukonsuolle Puolangan kunnan kanssa sopimallaan tavalla mahdollisimman nopeasti ja myydä sitten koko ”paketin” eteenpäin kolmannelle osapuolelle. Kunta on luovuttanut kaavaprosessin Winda Energyn valitsemaalle konsulttiyhtiölle. Ramboll yhtiö laatii osayleiskaavaa ja YVA selontekoa Windan palkkaamana konsulttina. Selonteon alkusivuilta paljastuu tämä yhteys selvästi: YVA selostuksen on hyväksynyt Winda Energyn toimitusjohtaja.

Selvää on, että mitään yhtiön kannalta negatiivista ei selostukseen sallita. Se tieto, mikä tukee hankkeen edistämistä tuodaan vahvasti esille mutta hankkeen kannalta negatiivista tietoa vähätellään tai tuodaan esille yleisellä tasolla Suomen tuulivoimayhdistyksen selvityksiä tai valikoituja tutkimuksia. Kun paikalliset asukkaat, mökkiläiset ja muut asianosaiset tuovat esille huolensa hankkeen negatiivisista vaikutuksista niin ne tyrmätään, vähätellään tai selitellään, että mikäli haittoja ilmenee niin ne hoidetaan tai korvataan. Todistustaakka hankkeesta on sysätty paikallisille asukkaille ja muille haitoista kärsiville.

Kainuun Sanomien pääkirjoituksessa 17.4.2024 todettiin mm ”-kansalaisten tuntoja on syytä selvittää, kuunnella ja myös huomioida”.

YVA selostuksen teossa on ollut paljon tekijöitä (21 hlö) ja vaikuttaa siltä, ettei läheskään kaikki ole käyneet paikanpäällä tutustumassa hankealueeseen. Selvitykset on tehty paljolti toimistotyönä. Tämän vahvasti Ramboll yhtiön edustaja Puolangalla 7.5.2024 pidetyssä YVA tilaisuudessa.

Selostuksessa käytetty vaikutusten arviointi perustuu konsulttiyhtiön työntekijäyhteisön subjektiiviseen näkemykseen. Selostuksesta ei käy ilmi, millä kolleegiolla kukin aihepiiri on arvioitu. Tämän vuoksi selostuksen luotettavuuteen pitää suhtautua varauksin. Tämä korostuu erittäin hyvin arvioitaessa asukaskyselyn tuloksia. Kun suurin osa vastaajista vastustaa tuulivoimahanketta se selitetään sillä, että vastustajat ovat aktiivisempia vastaamaan kyselyyn. Kyselyn raportoinnissa olisi pitänyt pitäytyä kyselyssä esilletulleissa faktoissa, eikä ryhtyä selittelemään/ vähättelemään kyselyssä annettuja tuulivoimahankkeelle negatiivisia vastauksia. Kysymysten asettelu oli myös tarkoitushakuinen ja ohjaava. Kyselyssä VE0 vaihtoehto puuttui kysymyksestä N:o 14, vaikka YVA-selostuksessa on asetuksen (277/2017 3§ kohta 2) mukaisesti otettu huomioon VE0 vaihtoehto.

Itä-Suomen yliopiston tekemässä selvityksessä todettiin mm, että haitoista puhuttaessa keskitytään pelkästään maisemaan, välke- ja meluhaittoihin kun pitäisi puhua myös ihmisistä. Asukkaat kokevat eriarvoisuutta kun heidän mielipiteensä sivuutetaan. Olisi aika selvittää myös ihmisten tuntoja. Nyt kun niitä on asukaskyselyllä osittain selvitetty niin vastauksia pyritään vähättelemään.

Asukkaille, mökkiläisille ja kiinteistöjen omistajille suunnatussa kyselyssä nousee esille hyvin vahvasti asukkaiden, mökkiläisten ja maanomistajien huoli keskeisen luontokohteen turmelemisesta. Selonteossakin tulee esille alueen monipuolinen eläimistö ja kasvillisuus. Monet arat lajit viihtyvät alueella koska siellä ei ole ihmisen aiheuttamia häiriöitä. Alueen kaksi metsäautotietä ovat huonokuntoisia : toinen on ns piennartie/ talvitie ja toisen tien alkupäässä on lukittu puomi ja itse tiekin on huonokuntoinen. Näin yleinen autoilu alueella on estynyt.

Alueeseen on myös vastoin omistajien tahtoa liitetty metsäpalsta (Rek n:o1:61), joka on ollut aikaisemmin vapaaehtoinen luonnonsuojelualue ja jonka omistajat haluavat jatkaa suojelua. Tämän metsäpalstan alueella tehty kartoitus (Kainuun ELY, raportti 131/2012) toi esille uhanalaisia, silmälläpidettäviä suotyyppejä ja kasveja. Metsä on tärkeä myös lajien suojelun kannalta. Jos metsään revitään reikiä metsän ekosysteemit vaurioituvat tai tuhoutuvat.

Kun metsään rakennetaan tuulivoimaa, metsän eläimet ovat häviäjiä. Ne joko kuolevat tai vahingoittuvat, ja niiden elinympäristö heikkenee tai tuhoutuu.

Itä-Suomen yliopiston 4/2024 julkaiseman selvityksen mukaan nopeasta tuulivoimarakentamisesta on seurannut hankkeiden ja prosessien laatuongelmia ympäristövaikutusten arvioinnissa. Olemme asiasta samaa mieltä ja nostamme nämä havaintomme esille tässä lausunnossa.

Lausuntomme perustuu siihen kokemukseen, mikä jäsenillämme on vuosikymmenten aikana hankealueella liikkussa kertynyt.

Osa YVA selostuksen liitteistä on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön, joten niitä ei voi kommentoida muuten kuin toteamalla, että kyseisten liitteiden suojelun piiriin kuuluvia eläimiä alueella esiintyy ja niistä jäsenillämme on myös havaintoja vuosien ajalta. Olisimme mielellämme halunneet myös lukea mitä sivulla 64 olleeseen lausuntoon on vastattu alueen merkityksestä metsästyksen kannalta. Luonnonvarakeskus totesi omassa lausunnossaan YVA suunnitelmasta, että laajan mittakaavan tarkastelu on tämän vuoksi tarpeen myös metsästyksen kohdistuville vaikutuksille. Konsultin vastaus asiaan on kuitenkin laitettu vain viranomaiskäyttöön tarkoitettuun liitteeseen n:o 13.

Metsästyseuran jäsenet ovat huolissaan alueen käytöstä tulevaisuudessa metsästyksen. Selostuksessa (s.18) sanotaan, että tuulivoima-alueita voi rakennusvaiheen jälkeen käyttää marjastukseen, sienestykseen ja metsänhoitoon. Voimalinjan alueella em toimintoja voi myös tehdä ja sen lisäksi myös metsästyksen. Toisinsanoen metsästyks ei ole sallittua tuulivoima-alueella. Myös maanvuokrasopimuksissa on selkeä maininta, että ainoastaan vuokralaisella on oikeus käyttää vuokra-alueita. Metsästyseuralla on useita maanvuokrasopimuksia metsästyksen tuulivoima-alueelle ja sen välittömässä läheisyydessä.

Lisätietoja metsästyseurasta löytyy seuran nettisivuilta www.puokionmetsastajat.fi

KOMMENTTEJA JA HUOMIOITA YVA -SELOSTUKSEN OTSIKKOTASOLLA

1.2

Winda Energy rekisteröity 30.11.2020, 70 % yhtiöstä omistaa tsekkiläinen sijoitusyhtiö BHM (aiemmin GHR). Suuromistajana mainittu Thomas Krsek. Todellisia omistajia vaikea selvittää.

1.4.2.

Luonnonsuojelu.

Alueella on ainakin kaksi kiinteistöä, joihin ei ole vuokrasopimusta ja joista toinen halutaan omistajien toimesta luonnonsuojelualueeksi. Toisen kiinteistön koko on 118 ha ja toisen 51 ha.

1.4.4.4

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta on valitettu Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusprosessi aiheuttaa aikataulumuutoksia hankkeeseen.

2.1.2 ja 2.1.3

Yhtiö ei edelleenkään paljasta myllyjen lopullista paikkaa, eikä tuulivoimaloiden lopullista tehoa, kokoa ja merkkiä. (kohta 3.2) Tietoa ei myöskään anneta maanvuokrasopimusten määrästä ja kattavuudesta hankealueella.

2.2.1

SVE1 alle jäävien metsäkiinteistöjen yksityisiin omistajiin ei ole otettu yhteyttä. Omistajat eivät näin voi ottaa kantaa hankkeeseen. Metsähallituksen ja Puolangan kunnan kanssa asiasta on neuvoteltu. Asettaa yksityiset maanomistajat eriarvoiseen asemaan.

2.3

Suomen Erillisverkot Oy:n ja Metsähallituksen kanssa käydyt neuvottelut ovat johtaneet alueen pienennykseen alkuperäisestä ehdotuksesta. Yksittäiset maanomistajat jääneet eriarvoiseen asemaan kun heidän virallisesti esittämiä vaatimuksia ei ole otettu huomioon. Hankealueeseen on kunnanvaltuuston 12.12.2021 kokouksen pöytäkirjaliitteenä olleen karttaluonnokseen lisätty alueen länsi ja eteläreunaan lisää metsäkiinteistöjä. Yhtiöllä ei ole kaikkien kiinteistöjen maavuokrasopimuksia.

3.2.1

Eikö maaperätutkimuksia ole tehty kun näin monta perustamistekniikkaa pitää mainita?

3.2.3

Esitetyt kartat osoittavat, että kulku alueelle tapahtuu Jaalangantien kautta. Tuolloin hanke edellyttää kokonaan uusien huoltoteiden ja olemassa olevan piennartien täydellistä uudelleen rakentamista. Hanke edellyttää myös siltojen rakentamista Tavi- ja Peilipuron yli.

3.3.1 ja 3.3.2

”Äärimmäisessä poikkeustilanteessa voimalan rikkoutuessa öljyt voivat päästä ympäristöön”. Yhdessä voimalassa on öljyjä ja jäähdytyskemikaaleja n. 2000 litraa. Hankealueen läpi virtaa kaksi

puroa, jotka kuuluvat Oulujoen vesistöön. Ympäristölain (527/2014) mukaan yrityksen on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista ja ympäristöriskeistä. Mielestämme hankkeen selvityksissä vähätellään haittoja.

3.3.3

Toiminta-alueella ja sen ympäristössä on tällä hetkellä erinomainen ilmanlaatu, josta nauttii kaikki.

3.3.4

Tarkemmin melumallinnuksen yhteydessä.

3.3.6

Hankealueelle sanotaan sijoittuvan louhos. Kuitenkin myöhemmin todetaan (Kts 6.1) ”Hankealueella ei ole erityisiä kallio- tai maaperämuodostumia tai laaja-alaisia kalliojaljastumia”. Kohdassa 7.8 sivulla 99 todetaan -”kiviaineksen louhintapaikka ei ole tiedossa”.

4.3.1

Maanomistajia ei ole paikanpäälle kutsuttu.

4.3.2 Seurantaryhmä

Perustettu, koska YVA menettely edellyttää. Jaettu informaatio yleisellä tasolla. Vähäinen osanotto kielii ryhmän statuksen tasosta. Päätökset tehdään muualla. Puokion Metsästäjien edustaja osallistunut molempiin seurantaryhmän Teams -palaveriin.

4.3.3 Yleisötilaisuudet

Niissä kerrotaan ja markkinoidaan vain tuulivoimahanketta tukevia asioita. Kaikkiin kysymyksiin ei saa vastauksia.

Hankkeen alkuvaiheessa osanottajille puhuttiin ”muunneltua totuutta”. Myös 7.5.2024 pidetyssä YVA -tilaisuudessa saatiin epäselviä vastauksia ja selityksiä.

5.2 Selvitykset

Laaja-alue, yksi kartoittaja ei riitä ja yli 2 vuotta vanhoja selvityksiä ei tule käyttää.

6.1

”Maaperää on suurelta osin muokattu”. Mihintämä väite perustuu? Alueella on tehty metsäojituksia ja metsätaloutta harjoitettu vuosien varrella. Alueelle johtaa huonokuntoinen metsäautotie, jota sorastettiin osalta matkaa ja niitettiin tienvarren vesakot tuuliyhtiön toimesta kun alueelle pystytettiin tuulimittaustorni lokakuussa 2023.

6.2

Lapojen eroosio 70 kg/vuosi/mylly. Lavoissa käytetty epoksia, joka sisältää paljon bisfenoliA ainetta. Tämä on yksi haitallisimmista aineista. On terveyttä heikentäviä vaikutuksia: haittaa immuunijärjestelmää ja vahingoittaa hormonitoimintaa, eläinkokeissa haitallista maksalle ja munuaisille. EU:n elintarvikevirasto EFSA alensi ihmiselle sallitun päiväannoksen 4mg:sta 0,2 nanogrammaan. Matemaattisesti voi laskea, että max 15 myllyä tuottaa eroosiona 1050 kg vuodessa pienhiukkasia, jotka leviävät luontoon ja kasvillisuuteen. Tuulivoimalan lapojen aiheuttama jälkipyyre kuljettaa hiukkaset laajalle alueelle päätyen ravintoketjuun.

6.6.2

-”syntyy pysyviä muutoksia alueen maaperään”. ”Perustaminen vaatii massanvaihdon”
Taulukko 6-1. Massoja todellakin vaihdetaan 40.-50.000 kuutiota. Ja tämä on vain arvio. Tämän lisäksi maamassoja tuodaan muualta. Kuinka paljon?
”-suurimmassa osassa voimaloiden alueella maaperä vaatii todennäköisesti massanvaihtoja”. Laajat massanvaihdot, maansiirtotyöt, metsänhakkuut ja uudet rakennettavat tiet muuttavat alueen luonnetta erämaa-alueesta jalostetuksi teollisuusalueeksi.

6.7

”voimaloiden paikat valitaan pohjatutkimusten perusteella”. Edelleenkin maanomistajilla ja asianosaisilla ei ole tietoa lopullisista tuulimyllyjen sijaintipaikoista, eikä yhtiö ole niitä kertonut. Kaavakuvissa painopiste myllyjen sijoituksista keskittyy hankealueen eteläosaan. Asiantuntijoiden mukaan voimaloiden välille pitää jättää väliä 8 x roottorin halkaisija tehokkuuden ja toiminnan varmistamiseksi. 8x200 m = 1,6 km: Eli voimaloiden etäisyys pitäisi olla 1,6 km. Mielestämme karttakuvissa esitetyt etäisyydet eivät toteudu.

6.8 kts edellä

8.1

Hanke vaatii vesiluvan. Perustelu löytyy tekstistä 8.4.1 kohdasta. Hankesuunnitelma aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muutosta ja vaarantaa purojen uoman luonnontilan säilymisen. Karttakuvista näkyy, että purojen yli joudutaan rakentamaan siltoja ja perkaamaan maastoa purojen läheisyydessä tuulivoimaloiden perustuksiin. Kohdassa 8.6.2.1 todetaan, että Tavipuron yli rakennetaan 1 silta ja Peilinpuron yli 2 siltaa. Jo nämä toimenpiteet särkevät purojen luonnontilan. Edellä lausuttu ja mm Hamppulampeen kohdistuva pitkäaikainen kielteinen muutos tukee omalta osaltaan koko Ukonkankaan hankkeen hylkäämistä.

8.6.2.1

Vesilain mukaan noron vaarantaminen on kielletty. Selitykseksi ei riitä, ettei siihen kohdistu vaikutuksia. Jos alueella tehdään laajoja massansiirtelyjä ja huoltoteiden ja ojien tekoa ei kukaan pysty varmaksi sanomaan miten alueen vedet tulevat virtaamaan.

8.7

Paljon on asetettu toimenpide-ehdotuksia, joita käytännössä ei voida toteuttaa tai ne vain unohdetaan kun valvontaa ei ole. Miten esim. ehdotusta töiden tekemisestä vähäsateisena aikana on edes nostettu esille kun alueella on majavien toiminnan seurauksena useita laajoja kosteikkoja. (lausunnon liite 2). YVA-selostuksessa esilletuotu ehdotus tiesuunnitelmien muuttamisesta niin, että purojen ylityksiä ei tulisi on mahdoton. Tekstissä mainitaan: -”muuttaa tiesuunnitelmaa siten, ettei purojen ylityksiä tulisi lainkaan”.

Paljon on tekstissä oletettavia ja lasketaan teoriassa esitettyjen lievennystoimenpiteiden vaikutuksien alentavan suuria negatiivisia vaikutuksia pienemmäksi. Hankealueen herkkyyys ja vesistöjen nykyinen luonnontila ei kestä näin massiivista rakentamista.

8.8

Arviointiin jää todellakin paljon epävarmuutta. Pintavesiin kohdistuvista haitoista ja niiden vaikutuksista purojen kalakantaan ei ollut mitään mainintaa. Peilinpuro kuuluu Oulujoen latvavesiin ja kaloilla on vapaa reitti nousta puroon.

Kohdassa 9.1.2 todetaan selkeästi, että ”rakentamistoimet vaikuttavat kasvillisuuteen ja elinympäristöihin myös muuttuneiden pinta- ja pohjavesiolosuhteiden vuoksi”.

9.1.3

Hankealueeseen kuuluvalla Mullikonsuon palstalla (1:61) on tehty Kainuun suoselvitys -hankkeen yhteydessä selvitys (raportti 131/2012.) Todettakoon, että maanomistajat eivät tule aluetta vuokraamaan tuulivoimayhtiölle ja sitä on vaadittu poistettavaksi kaavasta. Omistajat hakevat koko metsäkiinteistöä (118 ha) luonnonsuojelualueeksi. Luonnontilaiset tai sen kaltaiset avosuot alueella ovat monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita ja uhanalaisten lajien esiintymisen kannalta tärkeitä.

Kartoissa esitetyille tuulimyllypaikoille sijoittuu 7 uhanalaista luontotyyppiä. Mielestämme YVA selostuksessa ei tuoda esille tarkasti luotettavia toimenpiteitä, joilla otetaan huomioon kohteiden merkittävät luontoarvot ja tuetaan niiden säilymistä.

9.1.4.1

Hankealueella Mullikonsuon kiinteistö rek N:o 1:61 (118 ha) on luonnontilainen ja sen metsä on vanhaa. Kartassa 9-1 merkityt kohteet 0, 1,2,3,4, 5, 7-2, 14, 18, 20 sijaitsevat tällä alueella.

Jo nuo kartat 9-1 ja 9-2 osoittavat, että Ukonkankaan alue ei sovellu millään tavoin rakentamiseen. Huomionarvoista on, että suunnitelmissa esitetään, että siirtokaapeli rakennetaan Ukonsuon huomionarvoisten kohteiden läpi. Alueella on todettu mm laaja viitasammakojen esiintymät. Sopivasti karttaan on piirretty kahden alueen 7-3 ja 7-4 väliin kannas, joka ei olisi selvityksen mukaan huomionarvoinen kohde.

9.1.4.2

Osalle voimalapaikoista on tehty luontoselvitys maastokäynnillä ja osan paikoista sanotaan tunnettavan luontotyyppin tasolla, ts maastokäyntiä ei ole tehty. VE1 vaihtoehdossa kolme myllyä (5,6,12) sijaitsevat Mullikonsuon 1:61 palstan välittömässä läheisyydessä. Mielestämme myllynpaikkojen läheisyys tulee vaikuttamaan niin merkittävästi Mullikonsuon huomionarvoisiin kohteisiin negatiivisesti vaarantaen alueen luonnontilan. VE2 vaihtoehdossa sama tilanne myllyn 5 osalta. Huomiota herättää myös taulukossa 9-1 (sivu 120) merkinnät, että lähes kaikki huomionarvoiset alueet on merkitty luonnontilaiseksi. Mielestämme tässä on selvä ristiriita sen kanssa, että hankealue on yleisellä tasolla mainittu käsitellyksi ja muokatuksi.

9.1.4.3

Tekstissä mainitusta Puokiovaaran pohjoispuolelle sijoittuvasta lähteestä (tila 8:29) otetaan vettä kahteen taloon ja vettä haetaan myös mökkiläisten käyttöön. Todettakoon, että yksityisiin kiinteistönomistajiin ei Winda/Ramboll ole ottanut yhteyttä sähkönsiirtolinjoista.

9.1.5.1

Hankealueesta annetaan ristiriitaista tietoa. Ensin todetaan, että alue on ” suurelta osin voimakkaasti metsätaloustoimenpitein muokattua” ja myöhemmin tekstissä sanotaan, että ”keskiboreaaliset aapasuot ovat erittäin uhanalainen suotyyppi, ja muut alueella esiintyvät luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset suotyypit ovat silmälläpidettäviä ja vaarantuneita”. Lisäksi todetaan,

että ”alueen suojelemattomia soita uhkaavat niiden reunoilla tehtävät kuivattavat ojitukset, ja niiden vesitalous on herkkä muutoksille”. Toisinsanoen hankkeessa vaadittavat perustusten, varastoalueiden, kaapeliojien ja huoltoteiden rakentaminen ojituksineen tulevat toteutuessaan tuhoamaan näiden suoalueiden luonnontilan.

9.1.6

Kasvillisuus ja luonnonmoninaisuus säilyy VE0 vaihtoehdossa. Muissa vaihtoehdoissa hankealuetta muokataan niin voimakkaasti, että luonnontila häviää ja uhkaa monen kasvi- ja eläinlajin elinpiiriä. Kuvaavaa on, että negatiivisia vaikutuksia vähätellään ja haittojen sanotaan lievittyvän rakennusvaiheen päätyttyä.

9.1.6.2

Suunnitelmissa on kaivaa sähkökaapeli (kuva 9-1) kahden viitasammakon esiintymisalueen välistä, puusto poistetaan 6 m leveydeltä ja kaivanto 2 metriä leveänä ja metrin syvyisenä. Mielestämme tämä kaivantatyö uhkaa suojellun viitasammakon elinpiiriä.

Kuvio 9. Tekstissä todetaan, että voimalapaikan 6 rakennusvaiheessa saattaa aiheutua Mullikonsuohon kohdistuva kuivattava pintavesivaikutus ja että pintavesi johtaa pois päin Mullikonsuosta. Jos rakennustöitä tehdään ja myllyn ympäristöä ojitetaan niin mielestämme Mullikonsuohon kohdistuu sen jälkeen suurempi kuivattava vaikutus ja aiheuttaa sararämeelle (VU) pysyvää haittaa.

Kuvio 21 Voimalapaikka 11 sijaitsee metsäpalstalla 7:16 ja huoltotie sinne on merkitty palstan 7:10 läpi. Tämän metsäpalstan omistajat eivät ole tehneet vuokrasopimusta ja haluavat saada palstansa pois kaavasta. Tällä palstalla on myös laaja majavan aiheuttama vesialue. Palstalle on VE2 vaihtoehdossa piirretty myös myllynpaikka.

Mielestämme sekä Tavi-, että Peilipuro ovat luonnontilaisia. Purojen majavakannat ovat vuosien varrella aiheuttaneet tulvimista ja purojen virtaama on hakenut uusia reittejä. Liitekarttaan n:o 2 on piirretty tiedossamme olevat kosteikkoalueet. Nämä alueet ovat niin laajoja, että siellä on tavattu sorsalintuja. Näistä linnuista ei ole YVA -selostuksessa mitään mainintoja.

9.1.7

Jo otsikko osoittaa sen, että toiminnasta on haittaa kasvillisuudelle. Ehdotettujen lieventämistoimien valvontaan ei kunnan rakennustoimesta löydy asiantuntemusta eikä resursseja.

9.1.8

Mielestämme luontoselvityksen suurin puute on, että maastoselvityksiä ei ole tehty koko alueelle ja selvitysaikaa on käytetty hankealueen ulkopuoliseen työhön. Herkimmät alueet ovat jääneet selvittämättä paikanpäällä. Arvioinnin epävarmuutta kuvastaa se, että Mullikonsuon palstan (1:61) kaikkia ML 10 § mukaisia alueita ja muita arvokkaita elinympäristöjä ei ole otettu huomioon.

Näiden puutteellisten selvitysten pohjalta tehty yhteenveto (taulukot 9-5 ja 9-6) ovat mielestämme vain yksi subjektiivinen näkemys hankkeen vaikutuksista hankealueen huomionarvoisiin kasvillisuuskohteisiin.

Helsingin Sanomissa 20.3.2024 oli tekniikan tohtori Kimmo Klemolan artikkeli Carbon Capture Storage, CCS. Artikkelissa todettiin, että metsät ovat ainoa järkevä hiilidioksidien talteenottoa ja varastointia oleva tapa, ”annetaan metsien ottaa talteen ja varastoida hiilidioksidi”. Suojellaan metsiä, paitsi hiilinieluinä, niin suojelu lisää metsäluonnon monimuotoisuutta. Metsäkadon estäminen on yksi tehokkaimmista keinoista.

Myös aapasuokokonaisuuden tärkeimpiä suojeltavia luontotyypppejä ovat aapa- ja keidassuot, letot puistoiset suot ja luonnonmetsät.

9.2.1

Liito-oravan kohdalla tarkasteluaika on suppea, (16.-18.5.2023). Käynnit kohdennettu karttatarkastelun, ilmakuviin, elinympäristön ennustekartan perusteella. Koko aluetta ei siis ole kartoitettu. Kerrotaan, että suurin osa metsistä ei sovellu liito-oravalle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023 kertoo mm ettei liito-oravan esiintymistä voida varmuudella sulkea pois toteamalla ainoastaan, että alueella kasvaa kuusta, eikä siellä ole kelopuita. Kelopuita löytyy Mullikonsuo metsäpalstalta rek:no 1:61.

Viitasammakkojen osalta selvitys kohdistunut karttatarkasteluna. Tehty vain yksi kartoituskierros. Hydrologiset yhteydet tulevat suurella todennäköisyydellä muuttumaan jos alueelle rakennetaan. Kts. Kohta 9.1.6.2

Lepakoita havainnoitu 6 yön aikana kahtena eri vuotena. Tekstissä mainitaan, että tämä on riittävä määrä, jotta saadaan kattava käsitys. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen lepakkokartoitusohjeessa todetaan kattavien lepakkoselvitysten toteuttaminen ja raportointi vievän aikaa ainakin yhden maastokauden, jopa vuodenkin. Lepakoiden lisääntyminen ja levähdyspaikkojen etsiminen on työlästä eikä niitä välttämättä löydetä selvityksessä jos selvitysaika on liian lyhyt. Selostuksesta ei käy ilmi onko lepakoiden piilopaikkoja etsitty.

Suurpedoista hankealueella on metsästäjien havaintojen perusteella nähty ilveksiä, ahmoja ja susia. Ahmat liikkuvat aktiivisesti myös metsästysmajamme läheisyydessä penkoen maamonttuun haudattuja hirvensorkkia. Olemme havainnoinneet jälkien koon perusteella alueella liikkuvan 2-3 ahmaa. Karhun esiintymistä alueella selittää myllätyt muurahaispesät ja revityt lahokannot.

Mielestämme selvityksen lumijälkihavainnointi on ollut suppea ja tehtiin aikana, jolloin karhut ovat talviunilla ja lumen paksuudesta johtuen sudet jolkottelevat kelkkaurilla ja tienpohjilla. Karhukartoitus olisi syytä tehdä keväällä karhujen herättyä. Myös ilvesten pesäkartoitusta ei ole tehty. Mielestämme lumijälkiselvitys on puutteellinen. Tehty vain kaksi laskentakierrosta helmimaaliskuussa 2023. Tekstissä mainitaan, että alueen laajuuden vuoksi koko aluetta ei saatu katettua tuolloin. Luotettavin tulos saadaan jos koko hankealue kierretään rajoja myöten. Lisäksi LUKEn kolmiolaskentaohjeen mukaan lumisateesta ennen laskentaa olisi hyvä ollut kuluu kaksi vuorokautta. Lumijälkilaskentaa edeltävinä päivinä oli satanut lunta, mikä meidän mielestämme haittaa ja väärentää laskentatulosta.

Luonnonvarakeskus Ukonkankaan YVA -suunnitelmasta antamassaan lausunnossa totesi alueen olevan erämaisuutensa vuoksi vaateliaitten lajien, kuten suden, ahman ja metsäpeuran elinaluetta, joten YVA-selostusta laadittaessa tulee noudattaa erityistä tarkkuutta, jotta nämä direktiivilajien valtakunnalliset elinympäristövaatimukset tulevat huomioiduiksi.

LUKE:n karttapalvelusta saadun datan perusteella susijälkihavainnot ovat selvästi lisääntyneet SV1 alueella Ponteman alueella (Kemilän lauma) ja SV2 alueella ja Ukonkankaan hankealueen etelä- ja itäpuolella (Kivesjärven lauma). LUKE suoritti noilla alueilla susien pannoituksia alkuvuodesta 2024.

9.2.2

Tekstissä todetaan, että rakentaminen aiheuttaa välittömiä vaikutuksia, kuten lajien luontaisten elinympäristöjen häviämistä ja vähentymistä rakentamispaikoilta. Eläimistö hakeutuu siis pois alueelta ja LUKEn professori Anne Tolvasen mukaan monet lintu- ja nisäkäsryhmät väistävät tuulivoimaa ja yli 60 % linnuista ja maanisäkkäistä väistää siirtyä kauemmaksi. Yksi syy välttelykäyttäytymiseen on tuulimyllyjen aiheuttama melu ja infraääni, jota ihminen ei kuule mutta eläimet kylläkin. Kuulo ja kuuleminen on eläimille tärkeä aisti.

Tekstissä selvästi kuvataan niitä suuria haittavaikutuksia mitä rakentamisella ja maankäytöllä aiheutetaan luonnolle ja eläimistölle. Vaikutuksia pyritään tekstissä lieventämään ehdollisilla sanoilla: -voi heijastua, -voi kohdistua, -voivat vaikuttaa.

9.2.3.4

Selvityksessä käytetyt Tassu ja Laji.fi tietoaaineistot eivät kerro todellista tilannetta koska monet havainnot jäivät ilmoittamatta järjestelmiin. Tassu järjestelmään ilmoittaminen vaatii aina paikanpäälle asiaan koulutetun henkilön.

Luonnonvaratiedon lumijälki-indeksit kerätään metsästysseurojen riistakolmiolaskennoista. Hankealueella ei ole riistakolmiota. Lähin riistakolmio sijaitsee yli 5 km päässä hankealueesta.

9.2.4.1

Lumijälkiselvityksessä on tehty havainto saukosta mutta ei ole tarkemmin selvitetty saukon pysyvämpää eloa paikanpäällä.

Ahmasta jäsenillämme on lukuisia jälkihavaintoja usean vuoden ja kuluvan talven 2024 aikana Somerentien ja Jaalangentien varressa hankealueen kohdalla. Ahma on käynyt myös metsästysmajan pihassa. Näitä kaikkia havaintoja ei ole ilmoitettu Tassu järjestelmään.

Ilveksen osalta olemme selvityksen kanssa samaa mieltä. Hankealueella liikkuu useampi ilves. Huomautamme, että ilvesten pesäkartoitusta ei ole tehty.

Susihavaintoja hankealueella ja sen läheisyydessä on hirviseurueemme jäsenet tehneet usean vuoden aikana. Hankealue on suotuisa hirvien vasoma-alue ja hirvitiheys alueella on suurempi kuin muilla alueella keskimäärin. Hirvi on sudelle mieluisa saalis.

Metsäpeura on levittäytymässä (kuva 9-28) lännestä Vaalan Oterman kylän suunnalta Pienanjärven ja Puokiojärven välisen kannaksen kautta Kitkankankaalle ja sieltä eteenpäin Korttesuon kautta hankealuetta kohti. Metsäpeurasta on ollut havaintoja Oterman metsästysseuran riistapelloilla jo vuosien ajan ja yksittäisiä metsäpeuroja on nähty Kitkankankaalla ja riistakamerakuivissa Puokiojärven pohjoispuolella.

Metsäpeuran esiintyminen hankealueen läheisyydessä on otettava vakavasti huomioon. Puhutaan paljon Suomenselän populaation ja Kainuun metsäpeurakannan saattamista yhteen ja näin turvaamaan metsäpeuran elinvoimaisuuden. Ekologiset käytävät ovat tärkeitä ja siksi em potentiaaliset kulkureitit tulee pitää vapaina kaikelta rakentamiselta. Maa- ja metsätalousministeriön metsäpeurakannan suojeluhoitosuunnitelmassa (vahvistettu 29.09.2023) todetaan mm ”Suurimmaksi haasteeksi on tunnistettu maankäytön muutokset tuulivoimarakentamisen muodossa” Ei riitä todisteeksi ettei alueella ole metsäpeuroja jos todetaan, että alueella ei ole tehty pantapeurojen havaintoja.

9.2.6.2

Vaihtoehtoisissa VE1 ja VE2 myllypaikoille 1 ja 2 rakennettava kaapeli kulkee kahden viitasammakoiden lisääntymisalueen välistä (kuva 9-30). Mikään ei takaa, että puuston poisto ja kaivaminen ei vahingoittaisi lisääntymisalueita.

Myllypaikat 1 ja 2 sijaitsevat potentiaallisella lepakoiden asuinalueella. Rakentamisella aiheutetaan törmäämisriski ja hävitetään piilopaikkoja.

Ilveksen pesäselvitys olisi pitänyt tehdä jo tähän YVA -selostukseen. Toisaalta teksti pyrkii myös spekuloidaan toteamalla, että ”on myös mahdollista, että jos alueelle muodostuneen susireviirin lauma asettuu pysyvästi alueelle, ilves väistyy alueelta”. Näinhän ”ilves ongelma” poistuu mutta tilalle tulee susi, joka on direktiivi liitteen IV (a) laji.

Saukon osalta tekstissä sivulla 172 todetaan, että ” - on mahdollista, että saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sijoittuu selvitysalueella sijaitsevien purojen varsille”. Mielestämme tämä asia pitää selvittää.

Todettakoon, että taulukossa 9-12 luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kohdistuvien vaikutusten merkittävyys muuttuu oleellisesti kun otetaan huomioon meidän edellä esittämämme puutteet selvitystyöstä. Sama pätee taulukkoon 9-13.

9.2.7

Jo se, että selostuksessa otetaan esille lieventämiskeinoja laidasta laitaa osoittaa sen, että suunnitellulla hankkeella on suuria negatiivisia vaikutuksia alueen direktiivilajeille. Maininta, että ELY -keskus voi myötää luvan poiketa luonnonsuojelulain määräyksistä tietyissä tapauksissa kertoo mielestämme myös sen, että hanketoimijakin on todennut suuria ongelmia hankealueen toteuttamiseksi.

Tuulivoimateollisuusalueita rakennetaan pääsääntöisesti alkukesän ja syksyn välillä. Epäilemme suuresti, että rakennustoiminta keskeyttäisiin/ siirrettäisiin direktiivilajien lisääntymis- ja poikasaikojen ulkopuolelle. Tuskin mitään rakentamista tehdään talviaikana.

9.2.8

Mielestämme epävarmuustekijöissä on kuvattu useita meidän edellä esillenostamia asioita. Meidän mielestä selvitykset eivät ole olleet riittäviä ja osa selvityksistä on jäänyt tekemättä.

9.3.3

Lumijälkilaskenta on puutteellinen. Tehty vain kaksi laskentakierrosta helmi-maaliskuussa 2023. Tekstissä mainitaan, että alueen laajuuden vuoksi koko aluetta ei saatu katettua tuolloin. Luotettavin tulos saadaan jos koko hankealue kierretään rajoja myöten. Lisäksi LUKEn kolmiolaskentaohjeen mukaan lumisateesta ennen laskentaa olisi hyvä ollut kulua kaksi vuorokautta. Lumijälkilaskentaa edeltävinä päivinä oli satanut lunta, mikä meidän mielestämme väärentää laskentatulosta.

9.3.4.1

Tekstissä mainittu hirvitiheys 2,51/1000 ha ei kuvaa tilannetta hankealueella vaan koko Kainuu 2 hirvitalousalueella, johon kuuluu Kainuun kunnista Puolanka, Hyrynsalmi, Ristijärvi ja Paltamo.

Alue on siis laaja ja hirvikanta vaihtelee alueen sisällä huomattavasti. Ukonkankaan hankealue on hirvitiheydeltään paljon tuota em keskiarvoa suurempi. Mainittakoon, että Ukonkankaalla olevan tuulimittausmaston läheisyydessä talvehti v. 2023-24 usean hirven lauma. Havainnot on tehty usean metsästyseuran jäsenen toimesta helmi-maaliskuussa 2024.

Kuva 9-31 ei sisällä kaikkia majavan pesiä ja kosteikkoja. Meidän omat havaintomme lisätty karttaliitteeseen n:o 2. Majavakanta hankealueella on runsas.

9.3.5.1

Tuulivoimateollisuusalueen rakentaminen tuhoaa hirvien vasomisalueen. Hirvet menettävät myös turva-alueensa. Purot ja majavakosteikot antavat hyvän suojan suurpetojen osalta. Hirvethän hakeutuvat vesistöihin hakiessaan turvaa pedoilta.

9.3.6.2

Suunniteltuja huoltoteitä ei voi verrata nykyisiin metsäautoteihin, sillä ne ovat heikkokuntoisia ja toisella liikennöinti on mahdollista vain rouda-aikaan.

Hirvien tottumisesta tuulimyllyihin on vain olettamuksia mutta ei näyttöä. Käytännön kokemustietoa olemme saaneet metsästäjiltä, joiden hirvialueet ovat jo rakennettujen myllyjen alueella. Heidän sanomansa on, että hirvet eivät palaa enää tuulivoimateollisuusalueelle.

9.3.9

Hirvien vasominen tapahtuu keskimäärin toukokuussa ja emä jää vasan kanssa alueelle koko kesän ja alkusyksyn ajaksi. Talvivaellus alkaa kun lumet peittää aluskasvillisuuden. Osa hirvistä jää myös talvehtimaan alueelle jos ravintotilanne (sopiva mäntytaimikko) sen mahdollistaa.

9.3.10

Lumijälkilaskennasta ja sen puutteista olemme lausuneet kohdassa 9.2.1

Voimme luotettavasti sanoa, että hirville hankealue on tärkeä vasoma-alue.

10.2

Tuulivoimayhtiö on ilmoittanut virallisesti ainoastaan tuulivoimaloiden määrän (VE1 15 kpl ja VE2 12 kpl) kokoa, mallia ja lopullista sijoittelua ei ole kerrottu tai vahvistettu. Miten on voitu arvioida tuulivoiman vaikutuksia linnustoon luotettavasti?

Mielestämme elinympäristömuutokset hankealueella tulevat olemaan niin isot, että se tulee vaikuttamaan alueella pesiviin lajeihin hyvin kielteisesti.

10.2.1

Huomautamme, että pesimälintukartoitukset on tehty vain yhden vuoden aikana 10 päivänä. Petolintutarkkailu suoritettu 5 päivänä vain yhdessä paikassa Kintasmäen hakkuualueella, joka sijaitsee hankealueen ulkopuolella idässä. Helsingin YO:n (v.2011) petolintujen seurantaohjeissa sanotaan mm, että maastokausi kestää tammi-maaliskuulta (pöllökuuntelut) elokuulle.

1- Reviirien kartoitus soidinhuhuilua kuuntelemalla ja päiväpetolintujen soidinlentoa seuraamalla. 2. Pesien etsintä. 3. uusien pesien etsintä ja reviirien tarkistus.

-pöllöjen kuunteluyöt tammi-maaliskuu

-haukkojen soidintarkkailu -huhtikuu

-pöllönpesien etsintä -toukokuu

-haukanpesien etsintä -kesäkuu

- pöllöpoikien kuunteluyöt -touko-kesäkuu
- haukkaipoikueiden aamukuuntelu -heinäkuu

Metsäkanalintujen tarkkailu suoritettu vain yhden vuoden aikana.

10.2.2

Kyläläisillä ja seuramme jäsenillä on havaintoja usealta vuodelta hankealueen yli lentävistä muuttolinnuista varsinkin syysmuuton ja itätuulen aikaan. Alustavassa tuulivoimaloiden sijoituskartassa molemmissa VE1 ja VE2 vaihtoehdoissa voimalat sijoittuvat hyvin lähelle toisiaan, mikä suurentaa entisestään törmäysriskiä. Muuttolintujen lentokorkeus on myös tuulivoimaloiden lapojen korkeudella. Kokemuksemme mukaan lintujen muuttoreitit vaihtelevat vuosien välillä. Vuonna 2022 oli kylmä kevät ja muutto alkoi myöhään. Mielestämme selvityksessä havaittu muutto edustaa vain osaa hankealueen kautta tapahtuvasta muutosta.

Kevätmuuttoa vuonna 2022 oli saadun tiedon mukaan tarkkailtu 11 päivän aikana noin 5-7 tuntia/päivä. Mielestämme muutosta ei saada kattavaa kuvaa. Viimeisin havainto kahdesta metsähanhiparvesta (yli 50 lintua/parvi) on tehty 04.05.2024. Molemmat parvet lensivät länsi-itäsuunnassa, toinen tornien 7 ja 8 välistä ja toinen tornin 1 kohdalla (kuva 3-8).

10.2.3

Suunnitellut sähkönsiirtolinjat vedetään neitseelliseen maastoon. Kummassakaan vaihtoehdossa ei ole käytettävissä jo olemassa olevia sähkölinjoja. Tämän johdosta uutta johtokatua (lev 42 m +10+10 m) lähes 60 km. Lisää lintujen törmäysriskiä oleellisesti.

10.3

Tekstistä saa sen kuvan, että kutakin selvitystä olisi tehty kahtena eri vuotena. Todettakoon, että esim. metsäkanalintujen selvitys on tehty vain vuoden 2022 aikana 14 päivän aikana. Selvitys on tämän lisäksi painottunut hankealueen itäosaan (kuva 10-2). Näin alueet, joihin tämän hetken tiedoilla on karttaan merkitty alustavia tuulimyllypaikkoja on jäänyt selvittämättä. Puokion metsästäjiin on oltu konsulttifirman edustajan toimesta sähköpostitse yhteydessä maaliskuussa 2024 ja pyydetty mm metsojen soidinpaikoista tietoa. Seuran riistapäällikkö on toimittanut hankealueella sijaitsevista metsosoidinpaikoista usean vuoden havaintoihin perustuvan kartan (liite 1) konsultille Olli Hokkaselle. Hän ilmoitti tekevänsä vielä maastokäynnit huhti-toukokuussa 2024. Tiedossamme on, ettei näin ole tapahtunut tämän lausunnon päivämäärään 13.5.-24 mennessä.

Luonnonvarakeskuksen (LUKE) YVA-suunnitelmasta lausunnossa korostettiin metsäkanalintujen soidinselvitysten tärkeyttä, ja muistutettiin niiden huomioinnista voimaloiden sijoittelussa. Soidinten esiintymiseen ja havaittavuuteen liittyvän vaihtelun takia soidinpaikkaselvityksiä tulisi toteuttaa useampana peräkkäisenä vuonna. LUKE:n mukaan metsäkanalintujen selvitysten luotettavuus vaatii tarkkailua 20 pv keväällä ja 20 päivää syksyllä usean vuoden aikana.

Näin ei ole toimittu.

Pöllöjen soidinpaikkaselvityksiä on tehty 3 päivänä vuosina 2022 ja-23. Kuvan 10-2 perusteella selvitys tehty liikkumalla teitä pitkin (Ukonkankaan metsätie- Somerentie-Jaalangantie).

Pesimälinnuston osalta kartoitettu vain pieniä alueita 1 vuoden aikana ja kuvasta 10-2 käy hyvin ilmi, että osa tuulimyllyjen alustavista sijoituspaikoista hankkeen länsi-eteläpuolelta on jäänyt havainnointi tekemättä.

Tehdyt havainnoinnit ja selvitykset ovat suppeita, puutteellisia ja osin painottuneet nykyisen hankealueen ulkopuolelle. Kuva 10-2 antaa myös virheellisen kuvan tämän hetken alustavista

myllyjen paikoista. HUOM! Kuvassa liikaa myllynpaikkoja (siniset pallot 19 kpl). Antaa vääränlaisen kokonaiskuvan.

10.4.1

Jo näillä suppeilla, puutteellisilla selvityksillä voidaan osoittaa hankealueella olevan tärkeä merkitys pesimälinnustolle. Alueella on useita uhanalaisia, vaarantuneeksi luokiteltuja sekä silmälläpidettäviä lajeja. Lisäksi hankealueen ulkopuolella on havaittu huomionarvoisia lajeja. Näiden saalistusreviirit yltyvät varmasti hankealueelle. Maakotkia nähty mm metsästysmajamme pihalla ja kalasääksi kalastusmatkalla Kallio- Kuivikko ja Mätäsjärvelle.

Edellä kohdassa 10.3 kuvasimmekin jo, että metsäkanalintujen soidinselvitys on täysin puutteellinen. Kanalintujen osalta myös Mullikonsuo ja läheinen Varpusuo ovat tärkeitä teerien soidinalueita Peili- ja Ukonsuon lisäksi. Mullikonsuon laidassa on myös tärkeä riekkojen suosima alue (kts liite 2).

Kuvassa 10-3 vs kuva 10-2 käy selville myös, se ettei tuulimyllypainotteiselle hankealueen länsiosaan ole merkitty pesimälintuhavaintoja kun niitä ei siellä ole kartoitettukaan.

Koska osa havaintojen sijainnista on suojelullisista syistä tarkoitettu ainoastaan viranomaisille emme voi ottaa siltä osin kantaa selvitykseen. Metsojen soidinpaikoista esitämme oman kartan vertailun tekemiseksi. (Kts kohta 10.3)

10.4.2

Muuttolintujen seuraaminen vain yhden syys- ja yhden kevätmuuton aikana ei anna riittävä kuvaa hankealueen merkityksestä muuttolintureittinä tai levähdyspaikkana.

10.4.3

Jos uusia sähkölinjoja rakennetaan ovat ne aina lisääntynyt törmäysriski suurimmille linnuille.

10.5.1

Hankkeen vaikutuksen herkkyyttä nostaa mielestämme kaikki edellä toteamamme puutteet huomattavasti korkeammalle kuin kohtalainen. Jo liitteessämme esiintuomat metsojen soidinpaikkatiedot nostavat herkkyyden erittäin suureksi.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien osalta yksilömäärällä ei ole merkitystä vaan sillä onko alueella direktiivissä mainitun lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ja onko lajin kulkuyhteydet turvattu.

10.6.1

VE0 vaihtoehdossa hankealueen linnusto säästyy asuinalueensa tuhoamiselta. Elinympäristöä ei menetetä ja vältetään häiriötekijät ja törmäysriskit.

10.6.2.1 ja 10.6.2.1

Olemme edellä kertoneet näkemyksemme kummankin vaihtoehdon haitallisuudesta hankealueen linnustolle.

Todettakoon, että molemmissa hankevaihtoehdoissa joudutaan raivaamaan puustoa ja rakentamaan uusia huoltoteitä. Olemassa olevat tiet vaativat täydellisen kantavien rakenteiden uusimisen.

Todettakoon, että Ulkonsuolle pystytetty tuulimasto jouduttiin kasaamaan helikopterin nostamana kun paikalle ei voinut tuoda raskaita nostureita.

Myös Mullikonsuo on arvokas linnustoalue ja sen lähiympäristöön on suunniteltu rakentamista.

Mielestämme lause: ”Törmäysvaikutus häviää hankkeen päättymisen jälkeen” kuvastaa hyvin sitä, miten hankkeelle pyritään hakemaan positiivisuutta. Lause on mauton ja se kuvastaa pitkälti tämän YVA -selostuksen linjaa. Kun selvityksissä käy hyvin esille hankkeen negatiiviset vaikutukset pitää ne pyrkiä hälventämään epämääräisillä arvioilla, vähättelyllä ja oletuksilla.

Todettakoon, että riekko on ollut usean vuoden rauhoitettu metsästykseltä. Puokion Metsästäjät myös rajoittaa vuokraamallaan yksityismailla metsästystä saaliskiintiöillä.

Kanalintukartoitus on puutteellinen.

10.7.2.1

Muuttolintujen estevaikutuksessa pitää ottaa huomioon Ukonsuon lähialueille suunniteltujen muiden tuulivoimateollisuusalueiden yhteisvaikutus.

10.8

Mitä merkitystä on seurannalla tuulivoimatuotannon aloittamisen jälkeen kun hanke on sanut lainvoiman. Ei yksikään yhtiö lopeta toimintaansa, jollei laki sitä vaadi.

Rakentamisen ajoittaminen pesimäajan ulkopuolelle on puhtaasti teoreettinen toimintaehdotus.

Rakennustoiminta on arvioitu kestävän 2 vuotta ja kesäaika on perinteistä rakennusaikaa Suomessa.

Pönttöjen ja tekopesien avulla ei varsinaista ongelmaa poisteta.

10.9

Yhden vuoden aikana tehdyt kartoitukset eivät ole riittäviä varsinkin metsäkanalintujen osalta.

Onko metson soidinpaikkoja käyty tarkistamassa selonteon valmistumisen jälkeen?

Vuoden 2022 soidinpaikkaselvitystä ei ole tehty hankealueen länsilaidalla.

11.1

Vaikka Mullikonsuon palsta rek:no 1:61 ei enää ole vapaaehtoisessa (10 vuotta) suojelussa haluavat nykyiset omistajat suojella koko 118 hehtaarin alueen kokonaisuudessaan. Näin tuon alueen uhanalaiset suotyypit, kasvit ja eliöstö säilyvät. Tuolla alueella on vanhaa metsää, kelopuita, erilaisia sammalia, kääpiä ja kääväkkäitä. Lisäksi luonnonsuojelulla suojeltu noro. Hankkeen toteutuessa alueeseen kohdistuu epäsuoria vaikutuksia. Selostuksessa todetaan mm (s.212): ”Toiminnan aikana tuulivoimaloiden aiheuttama melu – ja välkevaikutus voi aiheuttaa luonnonsuojelualueiden suojeluperusteisten lajien elinympäristöön häiriön”.

Hankeyhtiö on pitänyt palstan kaava-alueessa vastoin maanomistajien tahtoa. Tämä asettaa mielestämme kiinteistönomistajat eriarvoiseen asemaan vaatimuksissaan. Perustuslain § 15 ei näin toteudu. Katso kohta 2.3

11.5.1

Mielestämme hankealueella sijaitsee aikaisemmin vapaaehtoisesti suojeltu alue (rek:no1:61), jonka suojelustatus ei ole hävinnyt mihinkään koska alueella ei ole tehty suojelun päätyttyä metsänhoitotöitä. Metsäkeskus on kartoittanut alueen kuvioittain ja antanut siitä raportin. Tuulivoimahanke aiheuttaa kohdassa 11.1 lueteltuja haittoja.

12.1

Hankealueelle ei kohdistu tällä hetkellä muuta rakennuspainetta kuin, että Mullikonsuon palsta 1:61 halutaan luonnonsuojelualueeksi. Juuri sen vuoksi alue pitää säilyttää koskemattomana monipuolisena luontokeskittymänä ja taata hankealueen kasvistolle, eliöstölle ja eläimistölle niiden tarvitsema rauha.

Liikkuminen hankealueella riippuu täysin tuulivoimayhtiön tahdosta. Windan maanomistajien kanssa tekemässä maanvuokrasopimuksessa sanotaan yksiselitteisesti ”ainoastaan vuokralaisella on oikeus käyttää vuokra-aluetta, ellei muuta tässä sopimuksessa nimenomaisesti sovita.”

12.4.3

Lähimmistä tuulivoimahankkeista puuttuu Windan oma hanke Vaalan Susisuo Oterman kylän pohjoispuolella. Lähialueiksi voidaan lukea myös Vaalan Turkkiselkä ja Utajärven Pontema, Pahkavaara ja Tornikangas. Puolangan puolella uusina Tulijokila ja Ahvenvaara. Kaikki edellämainitut mahtuvat 20 km etäisyydelle Ukonkankaasta.

12.6.2.1 ja 12.6.2.2

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta on tehty 6 valitusta P-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusten keskeisin sisältö on hankkeen kielteinen vaikutus luontoon ja ihmisten elinoloihin sekä useiden Puokion kylän ympärille suunniteltujen hankkeiden negatiivinen yhteisvaikutus niin asukkaisiin, mökkiläisiin, kiinteistöjen arvoon ja eläimistöön.

12.7

Ongelmana kaavaprosessissa on, että Puolangan kunta on ulkoistanut kaavaprosessin Winda Energyn palkkaamalle konsultille. Nähtäväksi jää millaisia määräyksiä kaavoituksessa annetaan ja kenen etua kaavapäätökset palvelevat. Kaavaa työstetään konsultin ja kunnan kanssa. Maanomistajat, asukkaat ja mökkiläiset eivät pääse ottamaan kantaa ja kertomaan mielipidettään luonnoksiin. Kuriositeettinä mainittakoon, että Windan maanvuokrasopimuksessa sanotaan, että ”vuokranantaja on tutustunut ennen tämän maanvuokrasopimuksen allekirjoittamista tuulipuistohankkeen suunnitelmiin, hyväksyy ne ja sitoutuu toiminnallaan myötävaikuttamaan hankkeen kehittämiseen ja toteutumiseen.”

12.8

Tekstissä käy ilmi, että arvioinnissa käytetyt voimaloiden sijoituspaikat voivat muuttua. Samoin tuulivoimaloiden lukumäärä, sähköasemien paikat, maakaapeliin ja uusien huoltoteiden sijainnit. Mielestämme tässä on suuri epävarmuustekijä kun tässä YVA selostuksessa olevat tiedot voivat muuttua. Yhtiöhän ei ole vielä ilmoittanut tarkkaan tuulimyllyjen rakennetta, korkeutta, tyyppiä, määrää ja lopullista sijoituspaikkaa. Esimerkiksi melu- ja välkevaikutuksia ei voi tehdä luotettavasti ilman noita tietoja.

13

Kuva 13-4, Maisema-analyysi ja Maisemakuva teksti kuvan yläpuolella kertoo mielestämme sen miksi hankealue tulee säilyttää koskemattomana.

Kuvan 13-12 ottopaikka ei ole Ylitalon ja Heikkilän välistä vaan Vaalantien ja Jaalangantien risteyksestä. (sivu 294). Todettakoon, että Ylitalon pihaan näkyy Ukonkankaan 175 metriä korkea tuulenmittausmasto selvästi. Tätä korkeammat tuulimyllyt näkyvät siten erittäin hyvin konehuonetta

myöten. Todettakoon, että kuvauspaikan valinnalla voidaan vaikuttaa tuulivoimaloiden näkyvyyteen. Jos kuvan 13-12 ottopaikasta olisi siirrytty 200 metriä Jaalangan tietä eteenpäin, olisi näkymä hankealueelle täysin avoin.

Kuva 13-20. Virhe sama kuin kuvassa 13-12.

13.6.3.1

Sähköpylväät ja linjat tulevat näkymään Kukkulan ja Rauhalan pihapiiriin ja kokemus alueesta muuttuu.

13.7.

Esitetyt lieventämistoimenpiteet ovat jossittelua. Onko todella niin, että lopullisia voimaloiden paikkoja, kokoa, tehoa ja tyyppimalleja ei ole ollut tiedossa konsultilla YVA selostusta tehdessä. Toimenpidehdotukset kukkien kylvämisellä ja avohakkuihin vaikuttaminen negatiivisten maisemavaikutusten minimoimiseksi eivät onnistu.

13.8

Havainnekuvien ottopaikoilla voidaan vaikuttaa lukijaan monella eri tapaa. Mielestämme havainnekuvia tulee ottaa Puokion kylän talojen pihapiiristä.

14.4.2

Kuva 14-6. Hankealueen rajat ovat piirretty liian laajaksi. Ero tule esille kun kuvaa verrataan esim kuvaan 14-1. Mielestämme tämäkin virhe herättää kysymyksen siitä, millä tarkkuudella tätä selostusta on perimmiltään tehty.

14.8

Mielestämme arviointi ei anna autenttista kuvaa hankkeen vaikutuksista kun arvioinnissa käytetyt voimaloiden lukumäärät ja paikat sekä huoltoteiden ja voimalinjojen sijainnit eivät ole lopullisesti tiedossa tai niitä ei ole kaikille kerrottu.

15

Tässä YVA selostuksessa on mainittu moneen kertaan, että hankealue sisältää laajoja suoalueita ja turvemaita. Geologian tutkimuskeskuksen kartoitukset osoittavat myös, ettei alueella ole potentiaalisia maa- tai kiviainesvarantoja. Näin kaikki rakennusmaa jouduttaisiin tuomaan alueen ulkopuolelta. Kuitenkin kohdassa 16.8 oletetaan, ”että kaikki rakentamisessa tarvittava maa-aines saadaan hankealueelta.” Tässä on selvä ristiriita olemassa.

15.5.1 ja 15.5.2

Hankealueen luonnontila ja virkistyskäyttö menetetään lopullisesti jos hanke toteutuu. Massiiviset rakennustoimet, maansiirtotyöt tuhoavat alueen luonnon. Hankealueelle tulevat 10 metriä leveät huoltotiet, joissa ei metsä tuota mitään enää koskaan. Kukaan ei tarvitse tällaisia teitä omaan käyttöön. Yhtenäiset metsäalueet pirstoutuvat entisestään.

15.7

Hankealueella olevan tieverkon hyödyntäminen on mahdotonta ilman massiivisten teiden perusrakennusta. Hyödynnettävissä on vain kapea tielinja. Valmiita voimajohtokäytäviä ei alueella

ole. Kaikkein järkyttävintä tekstissä on maininta, että hankealueella käytettäisiin muualta tuotua kierrätysmateriaalia. Näin alueen herkkä luonnontila pilattaisiin vielä ”ongelmajätteillä”.

15.8

Teksti kertoo oleellisen: faktatieto hankkeen toteutuksesta puuttuu täysin.

Tekstissä kerrotaan mahdollisen rakentamisen kestävän kaksi (2) vuotta. Aikaisemmin YVA selostuksen kohdassa 10.8 haittoja lieventävänä tekijänä esitettiin, että rakennustyö voitaisiin keskittää eläinten vasomis- ja pesimisajan ulkopuolelle. Tällainen lupaus ei sido tuuliyhtiötä mitenkään ja rakentaminen tulisi kestämään lievennystoimien takia huomattavasti pitempään.

17

Puokion ilmanlaatu on tälläkin hetkellä erinomainen. Mielestämme hankkeen toteuttaminen pilaa alueen ilmanlaadun liikenteenpäästöillä, maanmuokkauksella ja tuulivoiman lapojen eroosiolla.

Suuret globaalit ilmastolliset toimet pitää yleisellä tasolla toteuttaa siellä missä ilmasto-ongelmat aiheutetaan.

18

Maailmanlaajuista ilmasto-ongelmaa ei ratkaista sillä, että rakennetaan Kainuun alueelle mittavia tuulivoimateollisuusalueita ja raivataan lukuisia johtokatuja pitkin ja poikin Kainuun vaara-maisemaa. Tuulivoimarakentaminen tulee keskittää sinne, missä on jo valmista infraa tuulivoimien hyödyntämiseen. Näin metsää ja suoalueita säästyy hiilinieluinä.

18.3

Oleellista tekstissä on maininta. ”-joudutaan tekemään mittavia oletuksia”.

19.3

Melumallinnus on tehty ennen lopullista tietoa voimaloiden sijoituspaikoista, myllyjen korkeudesta ja voimalatyypistä. Mallinnukseen sisältyy näin epävarmuustekijöitä. Yksi niistä on tuulivoimaloiden välinen etäisyys toisistaan. Suomen tuulivoimayhdistys suosittelee kahden tuulivoimalan väliseksi etäisyydeksi vähintään viisi kertaa roottorin halkaisija lavan kärjestä viereisen lavan kärkeen. Suora lainaus; ”Tuulivoimalan lapojen pyöriminen aiheuttaa ilman virtaukseen häiriön, jota voitaisiin verrata esim. moottoriveneen tai laivan aiheuttamaan peräaalokkoon. Tästä johtuen tuulivoimaloita ei tule sijoittaa tuulipuistossa liian lähelle toisiaan. Koska tuulen suunta vaihtelee, on joka suunnassa jätettävä riittävästi tilaa tuulivoimaloiden väliin tuotantohäviöiden ja liiallisten kuormitusten välttämiseksi.” Karttaluonnoksessa osa tuulivoimaloiden välisistä etäisyyksistä on tuon suosituksen alapuolella.

Joissakin asiantuntijoiden arvioissa yksittäisten voimaloiden väliin tulisi jättää kahdeksan kertaa roottorin halkaisijan verran tilaa. DI Hannu Nykänen, VTT:n entinen meluasiantuntija on todennut lausunnoissaan tuulivoiman aiheuttamasta melusta mm, että ”tuotantohäviön ja kohonneen kuormituksen lisäksi tuulen alapuolella olevan tuulivoimalan toiminta turbulentsissa tuulikentässä (jättöpyörrekentässä) kohottaa tuulivoimalan melupäästöä, jolloin melumallinnuksessa käytetty tuulivoimalatyypin melupäästö ylittyy erityisesti pienillä taajuuksilla.”

Hansen et al .2019 on tutkimuksessaan todennut mm: ”Amplitudimoduloitunut tuulivoimaloiden ääni oli havaittavissa 16 % ajasta päivällä ja 22 % ajasta yöllä 3,5 km:n etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta.” Melumallinnuksen epävarmuustekijät todetaan kohdassa 19.8.

Todettakoon, että Ranskassa tuulivoimayhtiöt on velvoitettu korvamaan meluhaitoista paikallisille asukkaille kun suunnitteluvaiheessa ilmoitettu melutaso on ylittynyt huomattavasti. Melumallinnukset ovat teoreettisia, elävä käytäntö on toista.

19.4.1

Kuva 19-1 ELMA-raportti kertoo koruttomasti, että hankealue sijaitsee potentiaalisella hiljaisella alueella ja sellaisena se tulee myös säilyttää.

20

Mallinnuksessa korostuu sama epävarmuus kuin melun mallinnuksessa kun voimalapaikkoja ja tornien korkeutta ei tiedetä.

Todettakoon, että reseptoripisteessä n:o3 sijaitsee Puokion Metsästäjien metsästysmaja muine rakennuksineen. Tontilla on myös Oulujärvi Leaderin tukemana rakennettu iso grillikota, joka palvelee jäsenistömme lisäksi kaikkia kyläläisiä ja mökkiläisiä. Kota on keskeinen virkistyskohde ja sitä käytetään ympäri vuoden.

20.7

Hankealue sijaitsee suhteessa Puokion kylään sen itäpuolella. Näin haitallisten vaikutusten ehkäiseminen väkkeen rajoitusjärjestelmällä tulisi rajoittaa aamuun, auringon nousuun.

Teksti osoittaa taas sen tosiasian, että ”toimistotyönä” tehtävät selvitykset johtavat herkästi väärin tulkintoihin ja johtopäätöksiin.

21.1

Ukonkankaan hanke on herättänyt suurta huolta paikallisissa asukkaissa ja mökkiläisissä. Pelko asumisviihtyvyyden, hankealueen virkistyskäytön ja kielteisistä terveysvaikutuksista aiheuttaa henkistä pahoinvointia. Mitä enemmän saadaan tietoa hankkeen negatiivisista vaikutuksista sitä suuremmaksi henkinen pahoinvointi kasvaa.

Metsästäjien huolta herättää myös hankeyhtiön maanvuokrasopimukset. Ne määrittävät hyvin tarkkaan hankealueen muusta käytöstä. Määräysvalta on täysin vuokralaisella.

21.5.1

Hanke on herättänyt huolta myös metsästysseuran jäsenistössä sekä Puokion kylän asukkaissa. Mielestämme tuulivoimahankkeen vaikutusalueen herkkyyks on elinolojen, viihtyvyyden, metsästyksen ja virkistyskäytön kannalta erittäin suuri. Jo tämä lausuntomme osoittaa sen, että alue on meille tärkeä luonnontilainen virkistyspaikka. Emme ole tarvinneet sinne ”virallisia virkistyskäyttökohteita” nauttiaksemme alueen tarjoamista luontoelämyksistä ja luonnontuotteista. Kun otetaan huomioon Saksassa (kts kohta 22.2) tehdyn infraäänen vaikutukset ihmisiin niin kuka haluaa enää lähteä samoilemaan tuulivoimaalueelle vapaaehtoisesti.

21.6.1

Hankkeen työllisyysvaikutukset ovat minimaaliset kuntalaisten näkökulmasta. Kiinteistöverotuloja liioitellaan samoin kuin maanvuokraajien vuokratuloja. Ainoa hyötyjä on Winda Energian todelliset omistajat. Haitat jäävät paikallisille ja hyödyt menevät Kainuun ulkopuolelle.

21.2

Kuva 21-2 kertoo, miten kielteisesti ihmiset ovat reagoineet hankkeen vaikutuksesta mm metsästykseseen, linnustoon, muuhun maaeläimistöön, maisema- ja kulttuuriympäristöön, meluun ja kiinteistöjen arvoon. Konsultin kommentti siihen, että 59 % vastaajista suhtautui kielteisesti hankkeeseen aliarvioi vastaajien ilmoittamaa mielipidettä ja kantoja. VE0 vaihtoehto on ainoa oikea. Yksi huolta herättävä asia on kiinteistöjen arvon laskeminen hankealueen läheisyydessä.

Ruotsin kuninkaallisen teknillisen korkeakoulun kesäkuussa 2021 julkaiseman tutkimuksen mukaan tuulivoimaloiden läheisyys vaikuttaa laskevasti kiinteistöjen arvoon 6-8 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista. Suurinta kiinteistöjen arvon lasku oli alle 2 km etäisyydellä voimaloista ja oli noin 20-40%. Jos esimerkiksi kiinteistön arvo olisi 50.000 euroa, sen arvo laskisi 10.000-20.000 euroa. Jo tieto tuulivoimahankkeiden olemassaolosta on aiheuttanut ongelmia kiinteistömarkkinoilla. Mökit ja rantatontit eivät mene kaupaksi hankealueiden läheisyydessä. Kukapa sitä haluaisi nähdä ”ropellien” pyörintää mökkilaiturilla.

Todettakoon, että Suomen tuulivoimayhdistys on tuulivoimayhtiöiden edunvalvontaorganisaatio.

Todettakoon myös, että Ukonkankaan hankealueelle osoitettujen myllynpaikkojen metsäkiinteistöjen omistajat suuremmilta osin ovat ulkopaikkakuntalaisia sijoittajia.

Tuulivoimavapaa Puolanka -adressin allekirjoittajista (614 hlö 7.5.-24 mennessä) vähätellään sitä, ettei kaikki ole puolankalaisia. Allekirjoittajina on ulkokuntalaisia, jotka omistavat vapaa-ajan kiinteistöjä Puolangalla. Lisäksi osa allekirjoittajista käy syksyisin valtion mailla metsästävässä. Metsähallituksen kanalituluvat myydään loppuun Puolangan alueelle vuosittain. Metsästäjien ryhmä on varsin suuri paikallisten palvelujen käyttäjä. Tuovat tuloja alueelle.

Meluvaikutuksen alueelle jää Puokion Metsästäjien metsästysmaja, jota käytetään virkistykseen. Välkevaikutuksen kohdalla majan osalta konsultti on ymmärtänyt majan käytön väärin. Maja on ympärivuotuisessa käytössä. Alueella järjestetään mm kesäisin hirvipeijaiset yli 100 vieraille ja talvisin kodalle pääsee hiihtämällä. Suurin käyttöaste majalla/kodalla on lintu -ja hirvijahdin aikaan syksyisin.

21.7

Saadut tiedotteet ja muu informaatio hankeyhtiön toimesta on ollut hyvin yksipuolista hankkeen mainostamista. Infotilaisuuksissa ei ole kerrottu tarkemmin hankkeen yksityiskohdista tai on vastattu kysymyksiin hyvin epämääräisesti. Avointa keskustelua ei ole päässyt syntymään. Näkemyserot ovat suuret. Seurantaryhmän merkitys hankkeen osalta on vain siinä, että voidaan osoittaa vairanomaisille, että YVA lakia ja asetusta on siltä osin noudatettu.

21.8

Yksi iso epävarmuustekijä on siinä, että hankkeesta tietoisuus runsaasta yleisöpalautteesta huolimatta on vielä puutteellinen. Esimerkiksi marraskuussa 2023 pidetyssä infotilaisuudessa oli mökkiläisiä Mätäsjärveltä, jotka olivat ensimmäisen kerran kuulleet koko tuulivoimahankkeesta.

Käsityksemme on, että hankeyhtiö on tietoisesti pitänyt ”matalaa profiilia” tiedottamisessaan. Tiedottaminen on ollut hankkeen markkinointia. Myös Puolangan kunnan tiedottaminen on ollut heikkoa. Nyt kun tietoisuus tuulivoiman haitoista lisääntyy ja sitä mukaan tuulivoiman vastustus on kunta ja hanketoimija aktivoituneet lisäämään tiedotustaan tuulivoimahankkeista.

22.2

YVA selostuksessa todetaan, että kuultavan melun yleisin vaikutus on sen häiritsevyys ja unen häiriintyminen. Infraäänien osalta on tuotu esille Hongiston ja kumppaneiden tekemä tutkimus, jossa todettiin, ettei infraäänellä olisi vaikutuksia ihmiseen. Saksassa professori Christian-Friedrich Vahl Meinzin tutkimuksessa todettiin: ”infraäänellä on selvästi hyvin suuri fyysinen vaikutus ihmisen sydämeen- ilman, että ihminen kuulee mitään.” Alueen asukkaat valittivat huonosta suoriutumista tehtävissään, unettomuudesta, keskittymisvaikeuksista ja väsymyksestä. Tutkimuksen on julkaissut tiedelehti Noise&Health. Siis kaksi aivan vastakkaista tulosta.

Roottorin lapojen eroosiosta ja siitä aiheutuva terveyshaitta kerrottu kohdassa 6.2.

22.4.1

Todettakoon, että Puolangan ikävakioitu sairastavuusindeksi (144,8) suuruus johtuu pitkälti alueen korkeasta sydänsairastavuudesta. Kainuun ikävakioitu sepelvaltimotauti-indeksi oli v. 2018 146,3.

22.5

Mihin teksti ”vaikutusalueella on jonkin verran potentiaalisia haitankärsijöitä” viittaa? Mielestämme haitankärsijöinä ovat kaikki: hankealueen eläimistö, kasvillisuus, paikalliset asukkaat, mökkiläiset, kiinteistöjen omistajat ja luonto.

22.6.2.1 ja 22.6.2.2

Vaikutuksista todetaan melusta ja välkkeestä, että ”-voi niistä vähäisissä määrin aiheutua kielteisiä vaikutuksia terveyteen.”

Voi vain arvailla, mikä vaikutus melulla ja välkkeellä on eläimistöön.

22.7

Avoin tiedottaminen edellyttäisi tasapuolista tiedottamista ja vertaisarviointia aihepiiristä tehdyistä tutkimuksista. Tänä päivänä on helppo löytää tietoa netin välityksellä.

Tähänkin asti olisi ollut mahdollisuus osallistaa asukkaita hankkeen suunnitteluun mutta aitoa halua ei hankeyhtiön taholta ole osoitettu. Ainoa pyyntö on ollut saada tietoja metsojen soidinpaikoista. Tällä haluttiin paikata puutteellista konsultin tekemää selvitystä asiasta. Antamiamme tietoja ei kuitenkaan ole hyödynnetty.

23

Kylmä totuus on se, että tuulivoimateollisuuden tuottamia hyötyjä kuntatasolle liioitellaan. Tuulivoimayhtiöiden maksamat kiinteistöverot jäävät huomattavasti julkisuudessa ilmoitetuista. Kuntalehti 22.4.2024 kirjoitti asiasta kahden kunnan esimerkein. Yhteisövero yhtiöt kiertävät siirtohinnoittelulla emoyhtiöihin ja halvimmän verotuksen piiriin veroparatiiseihin.

Allaolevassa esimerkissämme verovuonna 2021 koko maan verotuloilla painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (nimellinen veroaste) oli 20,02 prosenttia.

Veroprosentit 2022 viidessä isossa ”tuulivoimakunnassa”, suluissa vuosi 2014:

- Pyhäjoki 20.75% (20.25%)
- Kalajoki 21.00% (19.50%)
- Kannus 21.50% (20.50%)
- Simo 22.00% (21.50%)
- Raahe 21.25% (21.00%)

Toisin sanoen yksikään em. kunnista ei ole pystynyt laskemaan kunnallisveroa tuulivoimaloiden myötä, eikä niiden veroprosentti ole edes maan keskiarvon (20,02%) alapuolella.

Herää kysymys, miksi ei?

Jos tarkastellaan asiaa Suomen kaikissa kunnissa, on helppo todeta että suurin osa tuulivoimakunnista asettuu veroprosenttiltaan keskiarvon kalliimmalle puolelle. Datan perusteella on hyvin vaikea nähdä tuulivoiman hyödyllisyyttä veroprosenttia alentavana tekijänä. Lisäksi on selvää, ettei yhdestäkään kunnasta ole muodostunut tuulivoimalobbarien mainostamia veroparatiiseja. (lähde: Kuntaliitto, kuntien veroprosentit)

23.4.1

Maaliskuussa 2024 työttömyysaste Puolangalla oli 22,8%. Iso osa on pitkäaikaistyöttömiä. Ongelmana on rakennetyöttömyys. Osaavaa työvoimaa ei ole tarjolla. Lisäksi tuuliyhtiöt kilpailuttavat rakennuskohteensa. Pienet yritykset eivät pärjää kilpailutuksissa. Rakennusvaiheessa tarvitaan myös erikoiskalustoa, jota ei Puolangan/ Kainuun alueelta löydy.

Todettakoon, että hankealueen läheisyydessä Puokion kylällä on hevostilayritys: Heikkilän hevospalvelu. Tilalla järjestetään nuorille hevoskerhoja ja valmennetaan ja kasvatetaan suomenhevosia. Lisäksi hankealueen kaakkoispuolella Kiiskilässä on kaksi isoa maitotilaa: Maitopisara Oy ja Milkis Oy, sekä idässä Korpisen maitotila. Tämän lisäksi Puokion kylällä toimii Metsäpihan eräpalvelu yritys, joka järjestää nimensä mukaisesti luonto- ja metsästysmatkailua lähialueilla.

23.5.1

Hevostilalla järjestetään ratsastusleirejä nuorille. Tila on herkkä häiriöille, hevoset säikkyvät herkästi. Ukonkankaan tuulimittausmastot (korkeus 175 m) näkyy hevoshakaan. Kaavaluonnoksessa maston kohdalle on piirretty myllyn paikka n:o 5.

23.6.2.1 ja 23.6.2.2

Vaihtoehtoisissa annetaan katteettomia, yleisellä tasolla olevia lupauksia, mitkä eivät sido hankeyhtiötä mihinkään.

Maatalouden (maitotilat) toimintaedellytyksiä ei ole selvitetty mitenkään.

23.7

Hankeyhtiön tämänastinen toiminta ei anna luottamusta rakentavaan vuoropuheluun. Toisaalta hankekehitysyhtiötä kiinnostaa vain hankkeen saaminen ”myyntikuntoon” mahdollisimman nopeasti.

24.2

Ilmatieteenlaitos on Utajärven Ponteman tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta POPELY/1921/2021 todennut mm seuraavaa: ”Tutkat voivat havaita tuulivoimalat jopa 150 km etäisyydeltä riippuen sääolosuhteista ja voimalat aiheuttavat jatkuvia ja merkittäviä häiriöitä 50-60 km päässä, ottaen huomioon tuulivoima-alueen koon.”

Ilmatieteenlaitoksen lausunto on syytä saada myös Ukonkankaan osalta ja yhteisvaikutuksesta lähialueen muiden tuulivoima-alueen kanssa.

24.3

Ukonkankaan tuulipuiston YVA-ohjelmasta Digita Oy on todennut seuraavaa: ”Tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni- tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan

nähdessä puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen.”

Samalla tavoin tuulimyllyt aiheuttavat haittaa puhelinliikenteeseen estäen ja häiriten viestintää.

Digitan lausunto on ollut hankeyhtiön tiedossa mutta mitään selvitystä haittojen poistamisesta ei ole tehty, todetaan vain: ”Mikäli häiriövaikutuksia on odotettavissa, voidaan suunnittelussa tehtävillä ratkaisulla välttää ongelmat”.

Ukonkankaan alue on kriittisellä kohdalla katkaisemassa GSM liikenteen, jolloin suora vaikutus tavoitettavuuteen (VIRVE, muut Puolustusvoiman viestivahvistimet ja asukkaat). Kriisinhallinnan ja kyberturvallisuuden näkökulmasta Ukonkangas on kriittistä aluetta. Tuulivoimalat tutkitusti häiritsevät radio- ja viestiliikennettä. Näitä havaintoja on tullut tuulipuistoalueilta ympäri Suomen.

25.1

YVA-asetuksen (277/2017) mukaan on yhteisvaikutuksia käsiteltävä muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa. Kuvan 25-1 tekstissä mainitaan huomioidut tuulivoimahankkeet 30 km säteellä hankkeessa. Taulukossa 25-1 on kuitenkin vain 6 hanketta. Kuvan 25-1 perusteella voidaan havaita 30 km säteellä myös Takiankangas, Hukkalansalo, Varsavaara, Hietavaara ja Pontema. Tämän lisäksi kaavahankkeita on laitettu vireille Vaalassa Windan oma hanke Susisuo, Utajärvellä Tornikangas ja Puolangalla Tulijokila ja Ahvenvaara. Nämä kaikki kartasta puuttuvat alueet ovat 10-25 km etäisyydellä Ukonkankaasta. Arviosta puuttuu siis 9 tuulihankealuetta.

Edellä kerrotun perusteella voidaan todeta, että yhteisvaikutusten arvio on YVA -selostuksessa puutteellinen, eikä anna todellista kuvaa hankkeiden yhteisvaikutuksesta.

Kun kuvaan 25-1 lisätään kaikki tiedossa olevat tuulivoimahankkeet huomataan miten massiivinen tuulivoimakeskittymä varsin pienelle alueelle syntyy. Mielestämme tämä vaatii laajempaa yhteisvaikutusten selvittämistä yhteistyössä valvovien viranomaisten, alueen kuntien, eri asiantuntijatahojen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Ei voi olla niin, että hanke kerrallaan luvitetaan selvittämättä kokonaisuutta. Nyt hankekehitysyritykset käyvät kilpajuoksua keskenään kuka pääsee ensimmäisenä luvittamaan oman alueensa. Selitykseksi ei riitä, että hankkeet ovat eri kehitysvaiheessa. Arvioinnin lähtökohtana tulee olla se, että kaikki hankkeet ovat potentiaalisia rakennuskohteita.

25.1.2

Tekstissä viitataan Kainuun liiton FCG konsulttiyhtiöllä teettämään ekologiset yhteydet selvitykseen. Meidän näkemyksemme mukaan Suomenselän metsäpeurojen liikkuminen Oterman ja Puokion kylän välillä osoittaa, että peurat hakevat uusia reittejä kohti itää. Jos suunniteltu peura-aita Utajärven pohjoispuolelle toteutuu niin ainoa peurojen kulkusuunta on kohti itää. Näköhavainnot vahvistavat metsäpeurojen liikkuvan jo Puokion kylän eteläpuolella lähellä Mätäsjärveä.

Sivulla 430 olevassa kuvassa 25-1 näkyy, että hankealueen eteläpuolelle suunnitellut voimalahankkeet Ukonkankaan hankealueen kanssa katkaisevat tämän reitin suurelta osin. Varsinkin kun karttaan lisätään Vaalan Susisuon hankealue Paatin- ja Potkunjärven väliin.

YVA -selostuksessa on päätelmiä tehty vain panta-aineiston perusteella. Mielestämme se ei ole riittävä tapa arvioida metsäpeurojen esiintymistä. Tekstissä ei kerrota miten paljon näitä pannoitettuja peuroja on.

Meidän mielestämme hankkeiden yhteisvaikutus katkaisee metsäpeuran siirtymäreittejä ja estää Suomenselän ja Kainuun peurakannan yhdistymisen. Yhdistyminen on metsäpeuran tulevaisuuden kannalta tärkeää. Kainuun peurakannan vuoden 2024 talvilaskenta jouduttiin keskeyttämään ja laskennassa löydettiin paljon petojen tappamia metsäpeuroja.

Tekstissä ei mainita susireviirin yltämisestä Ukonkankaan hankealueen eteläosiin. Viimeisimmät jälkihavainnot (luonnonvaratieto.luke.fi/kartat) osoittavat sen.

25.1.3

Ukonkankaan puutteellinen kanalintuselvitys ja viittaus metsätalouden aiheuttamiin laajamittaisiin elinympäristömuutoksiin ei oikeuta sanomaan, etteikö Ukonkankaan tuulivoimahankkeella ole negatiivinen suuri kielteinen vaikutus kanalintujen elinympäristöön. Hankkeella on erittäin suuri negatiivinen vaikutus kanalintujen ja erityisesti metson elinympäristöön.

Muuttolinnuston osalta tilanne törmäysriskin vuoksi vain huononee kun kaikki hankealueet otetaan huomioon.

25.1.4

Maisema-arkkitehti, Aalto yliopiston opettaja Emilia Weckman on todennut Tuulivoima ja maisema artikkelissaan mm seuraavaa: ”Vuoden 2016 jälkeen tuulivoimaloiden kokoluokka on kasvanut merkittävästi (vuonna 2016 voimaloiden kokonaiskorkeus oli n. 200 m, nykyään tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on n. 300 metriä ja yksiköiden tehot 6–10 MW) Rakennettavien tuulivoimaloiden ja myös ryhmien lukumäärän ja laajuuden mittakaavan kasvulla on useita vaikutuksia. Näitä ovat laajemman pyörähdyspinta-alan ja sen myötä mm. välkkeen lisääntyminen ja erityisesti näkyvyysalueiden laajeneminen. Tuulivoimaloiden mittakaavan kasvu johtaa myös voimala-alueiden laajenemiseen ja maisemavaikutukset voimaloiden lähiympäristöön ovat merkittävämpiä. Voimaloiden määrä ryhmissä ylittää usein kymmenen yksikön, tämän myötä myös hankealueet ovat mittakaavaltaan laajoja. Voimalaryhmien väliset etäisyydet pienentyvät ja yhteisvaikutukset nousevat merkittävään rooliin”.

Puolangan kulttuuriympäristöohjelmassa Puokion kylä on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Lisäksi kylä oli Kainuun maakuntakaava 2020:ssa osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi alueeksi ja on sitä vieläkin, vaikka merkintä onkin kumottu uudessa kaavassa. Syytä kumoamiseen emme tiedä. Mikään kylän rakenteessa ei ole muuttunut.

Osiassa olevat havainnekuvat kertovat tylysti sen minkälainen yhteisvaikutus tuulivoimahankkeilla on Puokion kylän ja ympäristön maisemakuvaan.

Valitettavasti havainnekuvia ei ole otettu tai ei ole laitettu YVA -selostukseen Puokion kylän alueelta. Kuvauspaikkojen valinnalla saadaan haluttuja näkymiä. Mielestämme havainnekuvat tulee ottaa asuntojen pihosta, missä ihmiset aikaansa viettävät ei vain teiden varsilta.

25.1.5

Mielestämme maankäyttö ja luonnonvarojen käyttö vaatii laajempaa yhteisvaikutusten selvittämistä yhteistyössä valvovien viranomaisten, alueen kuntien, eri asiantuntijatahojen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Hankkeiden tarvitsemat kiviainesmäärät ovat valtavat ja lähialueen varannot eivät Suomen ympäristökeskuksen mukaan riitä lähialueen tuulivoimahankkeille.

25.1.6

Ukonkankaan tuulivoimahankkeen läheisyydessä sijaitsee 30 km säteellä 15, 20 km säteellä 11 ja 15 km säteellä 8 hankealuetta. Hanke- ja kehitysvaiheessa on lähes 400 myllyä! Kts kohta 25.1

25.1

Haarasuonkankaan tuulivoima-alueen pohjoisreuna sijaitsee 7 km päässä Ukonkankaasta ei 70 km etäisyydellä.

25.1.7

On täysin selvää, että em hankealueiden vaikutuspiirissä olevien asukkaiden elinolot kärsivät ja asuntojen ja mökkien viihtyvyys ja virkistyskäyttö menetetään. Ei kukaan halua asua, lomailia tuulivoimateollisuusalueella. Alueiden maanomistajille aiheuttu myös taloudellisia tappioita kun hankealueiden läheisyydessä oleville järville lomarakentaminen loppuu kysynnän puutteeseen. Myös kiinteistöjen arvot laskevat. Tuulivoimahankealueiden yhteisvaikutuksesta myös loma- ja erämatkailu alueelle kärsii ja aiheuttaa tulonmenetyksiä matkanjärjestäjille ja lähipalveluille.

25.1.8

Melumittauksista ja haitoista kerrottu kohdassa 19.3 ja 22.2

25.1.9

Mittausasetelmasta kerrottu kohdassa 20.

25.1.10

Realiteetti on se, että Puolangan kunnasta ei löydy osaavaa työvoimaa. Kokemus on myös osoittanut muista Kainuun kuntien jo toteutuneista hankkeista, että rakentajat tulevat Kainuun ulkopuolelta, osa ulkomailta. Huoltoyritykset toimivat valtakunnallisesti.

Kiinteistöverotuotot ovat yliarvioitu. Kiinteistöveron kohdentumisesta ei myöskään ole varmuutta. Tuulivoima-alueet heikentävät Metsähallituksen eräpalvelujen metsästyslupamyyntiä oleellisesti.

26

Tuulivoimaloiden generaattoreissa käytetään öljyä ja muita kemiallisia aineita n. 2000 litraa/mylly. Riski on, että onnettomuuden sattuessa aineet pääsevät maastoon ja lähialueen vesistöihin.

26.3

Puokion kylä ja sen ympäristö on lumista aluetta. Tykkylumialueita syntyy joka talvi.

26.4

Tuulivoimalan palo keskittyy yleensä generaattorihuoneeseen. Kesällä maastopaloaara on suuri kun kipinät ja palavat kappaleet tippuvat maahan laajalle alueelle.

26.6.2

Kainuu on jo energiaomavarainen.

26.6.2.3

Kohdan ensimmäinen lause: -”alue palautuu todennäköisesti metsäksi ja suoksi” osoittaa todeksi sen uhkakuvan, että hankealueen toteutus kuivattaisi suoalueita. Tämä tarkoittaa sitä, että hankkeen toteutus tuhoaa soiden kuivumisen myötä direktiivi liitteen IV (a) lajin, viitasammakon lisääntymispaikkoja.

27

Vaihtoehtojen vertailu on tehty puutteellisten tietojen perusteella. Tässä lausunnossamme olemme sen tiedon ja kokemuksen perusteella, mikä meillä paikallisilla asukkailla ja loma-asukkailla hankealueesta on, tuoneet esille hankealueen soveltumattomuuden tuulivoiman käyttöön.

28

Mielestämme ympäristösuojelulain (527/2014) mukaan hankeyhtiön tulee tuottaa lisää perusteellisempaa tietoa hankkeen vaikutuksista ja selvittää, miten vaikutusten arvioinnin tulokset vastaavat todellisuutta. Kuten todettua suurin osa YVA- selostuksesta on tehty ”toimistotyönä” käymättä paikanpäällä. Lisäksi tehdyt kartoitukset hankealueella ovat puutteellisia.

Kuitenkin jo saadun tiedon perusteella voidaan todeta, ettei hankealue sovellu tuulivoimateollisuusalueeksi.

29.3.8

Tiedossamme on, että hankeyhtiöllä ei ole kaava-alueella maanvuokrasopimuksia kaikkien maanomistajien kanssa. Kaksi tilaa on ilmoittanut, etteivät tule myöskään sopimusta tekemään. Näin YVA-selostuksessa nähtävillä olevat karttaluonnokset VE1 ja VE2 vaihtoehtojen layoutista eivät tule toteutumaan.

29.3.9

Tiedossamme on, että karttaluonnoksessa VE1 on piirretty myllynpaikka, huoltotie ja maakapeli sellaisen metsäpalstan läpi, jonka omistajat eivät ole tehneet maanvuokrasopimusta.

29.11

Mielestämme hanke vaatii ympäristöluvan. Tuulivoimasta aiheutuu naapuruussuhdelain mukaan kohtuutonta räsytystä tilan 1:61 osalta ja muiden kaava-alueen ympäristön tiloille.

Toiminnalla on merkittäviä kielteisiä lausunnossamme kuvattuja ympäristövaikutuksia .

29.16

Hanke edellyttää mielestämme vesilupaa. Hankkeessa vaarannetaan ja muutetaan kahden puron luonnonmukaista tilaa. Hankeella on vaikutusta myös suojeltuun palstalla 1:61 olevaan noroon. Purojen eliöstö, kalakanta ja mahdollinen raakun esiintyminen on jäänyt täysin selvittämättä.

Lopuksi

Kainuun ELY -keskus on antamassaan lausunnossa Kainuun liiton tuulivoimakaava 2035 luonnokseen todennut seuraavaa: ”-kaikki maakuntakaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet ovat potentiaallisella maakotkareviirillä. Kainuun ELY -keskus esittääkin harkittavaksi, että sellaisille kotkan potentiaallisille reviereille, joille keskittyy muitakin merkittäviä luontoarvoja mm susireviiri, metsäpeurapopulaation leviämiskäytävä, häiriötön luonnonalue, ekologinen käytävä ja luontomatkailun kannalta vetovoimainen tai keskeinen alue ei osoitettaisi tuulivoimarakentamista.” (Kainuun tuulivoimakaavassa 2035 Ukonkangas on merkinnällä tv31)

YVA-selostuksessa ja tässä lausunnossamme osoitetaan selvästi, että Ukonsuon hankealue täyttää kaikki nuo Kainuun-ELY keskuksen lausunnossaan mainitsevat kriteerit.

Vihreän siirtymän nimissä tehtävät hankeinvestoinnit menettävät merkityksensä ja uskottavuutensa kun noiden investointien takia pitää tuhota luonnontilaisia alueita ja uhanalaisia suojelun piiriin kuuluvia eläinten asuin- ja lisääntymispaikkoja.

Ukonkankaan hankkeessa vihreyden nimissä ollaan tuhoamassa luontoa ja asukkaiden, mökkiläisten ja maanomistajien mielenrauhaa.

Mielestämme vihersiirtymähankkeiden tulee olla luonnon kannalta kestäviä.

Tässä YVA-selostuksessa kerrotut lieventämistoimenpiteet eivät sido hankeyhtiö Winda Energyä mihinkään. Winda Energy Oy on hankekehitysyhtiö. Tavoitteena on saada Ukonkankaan hankealue luvitettua ja sen jälkeen myydä toiminnot kolmannelle osapuolelle. Suora lainaus: ”Vuokralaisella on oikeus vuokranantajaa kuulematta siirtää tämä maanvuokrasopimus kolmannelle osapuolelle.” Maanomistaja ei siis tiedä kuka mahdollinen operaattori on. Kokemuksen mukaan sijoittajat tulevat ulkomailta ja ikävintä asiassa on se, ettei heidän taustoistaan tiedetä juuri mitään.

Tämä lausunto on käsitelty molempien yhdistysten hallituksissa.

Puokiolla 13.05.2024

Matti Reinikka
puheenjohtaja
Puokion Metsästäjät ry

Tuula Väänänen
puheenjohtaja
Puokion kyläyhdistys ry